

DIGITÁLNÍ OZVĚNA

MINULÝ ČAS

„Dobrý den, pane řidiči.“

„Co je?“

„Silniční kontrola. Vaše doklady, prosím.“

„Spěchám.“

„Právě. Jste si vědom dopravního přestupku?“

„Cože?“

„Na padesátce jste jel devadesát tři.“

Ten rozhovor se začátkem léta odehrál na silnici spojující Dobříš s Čimelicemi, kousek za obcí jménem Krsice.

„To je nesmysl!“

„Radar je kalibrován přesně.“

Uplynulý čas se vrací s pozoruhodnou přesností. Motory projíždějících vozů, syčení pneumatických brzd, tiché sakrování řidiče, který je přinucen vytáhnout peněženku. To všechno proběhlo ještě před platností nového zákona o provozu na pozemních komunikacích. Dnešní postih by byl přísnější. Dunící kamiony už dávno složily svůj náklad a naléhavě vrkající holub v pozadí nahrávky možná stačil vyvést mladé. Zvukový záznam připomíná konzervu.

HOVORNÁ NYMFA

Lidstvo se o uchování zvuku snažilo od pradávna, dlouho se to však moc nedařilo. Ani pověry příliš nepomohly. Praxe ukázala, že v měchu z kozlí kůže není možné uschovat jednu vyřčenou kletbu a vrby opakující holičský šepot také nerostou na každé hrázi. Jistý pokrok v tomto ohledu zaznamenala horská nymfa Echo. Byla prý velmi užvaněná a jednou svým povídáním zdržela mocnou Héru, která spěchala přistihnout záletného manžela při nevěře. Trest byl strašlivý. Od té chvíle Echo již nikdy nemohla promluvit jako

první, směla jen opakovat to, co řekli jiní. A tak po věky bloudí po horách i lesích a jako ozvěna vrací jednou vyřčená slova alespoň v útržcích. Toho s oblibou využívali i někteří protihabsburští bojovníci, kteří odvážně vykřikovali do skal otázku: Jak je ti Rakousko? A pak se s uspokojením dozvídali, že ouzko.

Nicméně pro běžné potřeby je něco podobného málo platné, a tak o skutečném zvukovém záznamu můžeme hovořit teprve po pozoruhodném vynálezu muže, který se jmenoval Thomas Alva Edison.

POKYN

Nejdřív trochu řeči úřední, několik vět z pokynu ředitele služby dopravní policie policejního prezidia, kterým se upravuje postup příslušníků Policie ČR při využívání digitálního hlasového záznamníku.

- Při výkonu dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu pořídí policista, který je vybaven diktafonem a pokud tomu nebrání zvláštní okolnosti, zvukový záznam z průběhu kontroly a z průběhu řízení o projednání zjištěného přestupku.

- Zvukový záznam pořídí policista vždy v případech arogantního a konfliktního jednání občana při kontrole a zjištěném protiprávním jednání, při šetření škodných událostí střetu se zvěří, při šetření dopravních nehod a ohledání místa činu.

- Před zahájením služebního úkonu policista upozorní osobu, proti které úkon směřuje, na skutečnost, že její projevy jsou zaznamenávány, s výjimkou případu, kdy to okolnosti služebního úkonu nedovolují.

- Pro pozdější identifikaci pořízeného záznamu uvede policista na konci jednotlivého

Mikrofon s ovladačem při práci nepřekáží

zvukového záznamu místo stanoviště hlídky, příjmení kontrolované osoby a jedná-li se o řidiče motorového vozidla i příslušnou registrační značku.

- Policista nesmí jakýmkoliv způsobem pozměňovat nebo mazat pořízené záznamy nebo jejich části.

Řidič avie tehdy o místo nepřišel

co to vlastně vyrábí, když podle šéfova náčrtku zhotovoval jakýsi váleček s klikou. Věděl jen, že za svou práci dostane celých osmnáct dolarů.

O den později byl přístroj připraven k epochálnímu experimentu. Zásadní zvraty v historii lidstva si zaslouží slavné proslovy, což dobře věděl Alexandr Makedonský, Caesar i Napoleon. Také Edison, před událostí mnohem důležitější než nějaká hloupá bitva, požádal svou manželku, aby do trychtýřovitě trouby něco řekla. Paní Marie ovšem neměla sklon k patosu. A tak první zaznamenaná a opět reprodukovatelná věta v dějinách planety je dětská říkanka.

„Mary měla ovečku, pásala ji na kopečku.“

Patent na fonograf byl vydán 19. února roku 1878 a nenápadně tak skončila éra civilizačního ticha.

Digitální záznam pomáhá uvádět neoprávněné stížnosti na pravou míru

- Po ukončení služby, nejpozději před nástupem do následující služby, zajistí policista stažení pořízených zvukových záznamů na PC.
- Zvukové záznamy se uchovávají tři roky.

OVEČKA

V proslulé dílně v Menlo Parku pracoval Edison na přístroji, který by zaznamenával a opakovaně odesílal telegrafní zprávy. Napadlo ho při tom, že podobným způsobem by možná mohl být zachycen i telefonní hovor. Pustil se do pokusů. Rycí hrot rozechvěný velkou mechanickou membránou zanechával na pohybujícím se pásu voskováného papíru rozřezanou rýhu, zpětný proces rozezvučel membránu.

Mechanik Kerusi neměl nejmenší tušení,

KOLÍN

Kousek za odbočkou na Poděbrady, téměř před branami města Kolína, je po pravé straně silnice odstavné parkoviště. Většinou bývá poloprázdné, ale při našem příjezdu tam uniformované hlídky zastavovaly jeden nákladák za druhým.

Namátková kontrola. Vážné listy, kotoučky tachografů, technický stav jednotlivých vozidel.

Debaty mezi řidiči a policisty se nahrávaly na diktafony.

„Už jsme si zvykli,“ poznamenal kapitán Otakar Tůma. „Když běželo o úplnou novinku, koukali na to kolegové s dost značnou nedůvěrou, jako na zbytečnost, která službu jen komplikuje. Jenže pak brzy po sobě přišly dva případy naprosto neoprávněných stížností na chování policistů a my mohli na inspekční orgány poslat příslušný záznam. Od té doby to chápeme spíš jako pomoc než nepříjemnost. Občas i pouhé upozornění, že je rozho-

vor nahráván, některé agresivní řidiče zklidní a nutí je používat decentnější slovník.“

Šofér nákladáku naloženého dřevem se vyšvihl do kabiny a lehce mávl na pozdrav. Podpraporčíce Hana Frintová přiložila ruku ke štítku čepice.

„Nedělám u dopravy dlouho, ale už jsem toho také zažila poměrně dost. Například skoro dvoustakilometrovou rychlost na devadesátce nebo sto čtyřicítce ve vsi. Někteří řidiči se skutečně chovají jako blázni.“

Téměř nový pětisetitunový mercedes, staříčka praga S5T, zachovávala liazku. Digitální přístroje zachycovaly ruch běžného dne.

„Pane řidiči, silniční kontrola.“

Modrý osobáček zastavil sám a bez vyzvání. Řidička byla velmi rozčilená.

„Poslyšte, pár kilometrů odtud mi nákladák odhozeným kamenem rozbil okno. Předjela jsem ho, zastavila, a on byl ještě sprostý. Nakonec ujel.“

Rozprsknutá hvězdička na předním skle představuje škodu několika tisíc korun.

„Poznamenala jsem si číslo...“

„Výborně paní. Za chvíli přijede nehodovka. To se snadno vyřídí.“

Případ přetíženého kamionu tak jednoduchý nebyl.

„Dál vás nepustíme. Jen si hezky zavolejte do autoprovozu, že nejméně polovinu nákladu budete muset přeložit.“

Šofér se mračil, pak hovořil vulgárně. Do mobilního telefonu, když zrovna neřídí, si ovšem může říkat, co chce.

PAMĚŤ

Na uzounké okresní silničce se začaly tvořit fronty aut. Autojeřáb, který dojel k nehodě, spustil opěrné hydraulické patky a napřáhl rameno s lanem. Pod strání ležela na bok převržená avie. Její řidič seděl na okraji příkopu a oddával se černému zoufalství.

„To je konec.“

„Proč?“

„Za tohle mě vyhoděj.“

Na cestě stál policejní automobil a mírně poškrábaný stříbrný peugeot.

„Ten kretén!“ zuřil svědek.

„Kdo?“

Vychrlil státní poznávací značku. Řekl, co si o řidiči příslušného vozu myslí, a co by s ním udělal, kdyby se mu dostal do rukou. Nebyly to hezké věci.

„Fajn. Tak si to sepíšeme.“

Černý volkswagen předjížděl na naprosto nesmyslném místě. Když se za horizontem objevila avie v protisměru, vypadalo to na katastrofální čelný náraz. Šofér nákladáčku zareagoval perfektně. Uhnul ze silnice a skutočel se se straně.

„Tím zachránil tomu blbci život! A on ani nepřibrazil a zbaběle ujel.“

„Sepíšeme to. Zopakujte prosím poznávací číslo.“

Šokovaný svědek si najednou nemohl vzpomenout na to, co říkal před chvílí. Diktafon sice původní výpověď nahrál přesně, ale po zpětném poslechu přišly rozpaky.

„Já už vážně nevím. Možná to nebyly dvě šestky, ale osmičky...“

Policisté přesto vyhledali v evidenci motorových vozidel příslušný automobil. Skutečně to byl volkswagen, měl poškrábaný pravý bok a pozdější expertiza laku prokázala, že se otlěr právě o stříbrného peugeotu.

Autojeřáb vrátil malý nákladní vůz na silnici a jeho budoující řidič tehdy o místo nepřišel.

MĚLNÍK

Stráně porostlé vinicemi a pod nimi soutok

„Používání diktafonů jsme brali jako zkušební provoz,“ poznamenal kapitán Vladimír Hubený

Labe a Vltavy. Ještě pořádný kus za místem, kde se proudy slévají, je zřetelná hranice mezi barevnými odstíny obou řek.

Náměstí starobylého Mělníku je plné turistů a policisté se tu snaží udržet parkovací pořádek. Diktafonům babylonská změt' jazyků nijak nevadí.

„Žádali nás o praktické připomínky, proto jsme brali používání digitálních záznamníků trochu jako zkušební provoz,“ poznamenal kapitán Vladimír Hubený. „Jsou chvíle, kdy je to skutečně vynikající pomoc, perfektní obrana proti neoprávněným stížnostem. Nicméně velmi snadno to může být i naopak. Osobně se domnívám, že pokyn, kterým je používání diktafonů nařízeno jako povinnost, je formulován poněkud nešťastně. Myslím, že mnohem praktičtější by bylo, kdyby zapnutí či vypnutí přístroje bylo ponecháno na rozhodnutí příslušného policisty. Předělo by se tak nekonečným hodinám zcela zbytečných nahrávek, stejně jako možnému šikanování ze strany kontrolních orgánů. A chybní policisty by to stejně příliš neochránilo. Přišly na tebe dvě nebo tři stížnosti a ani jeden případ není nahráný? Nejspíš jsou tedy výtky oprávněné. A pokud záznam existuje, je snadné dokázat, jak to bylo doopravdy.“

Začíná platit nový silniční zákon a zpřísnění řidičských postihů velmi pravděpodobně vyvolá vlnu nových konfliktních situací. Vstanou noví právníci, mnohem víc sporů se bude projednávat u soudů. A diktafony, stejně jako videozáznamy, budou hrát nepoměrně

důležitější roli než dosud. Proto si myslím, že by trochu víc důvěry ve svéprávnost lidí v uniformě neuškodilo.“

U kraje chodníku zastavil automobil s belgickou poznávací značkou. Turista ve slaměném kloboučku se zajímal o spoustu věcí najednou. Chtěl navštívit proslulou kostnici a nakoupit si trochu vína z mělnických sklepů. Kapitán se pustil do vysvětlování. Některé věci snad skutečně není nutno pro příští tři roky digitálně zaznamenávat.

MAGNETOFON

Od Edisonových časů nabrala historie zvukových záznamů na tempu. Americký mechanik Oberlin Smith zkusil s drobnou elektromagnetickou cívkou napojenou na uhlíkový mikrofon přejít po ocelové struně od piana. Když pak cívku připojil na sluchátka a opako-

val stejný pohyb, uslyšel zachycený zvuk. Princip použil dánský vynálezce Valdemar Poulsen a sestavil drátový záznamník telefonních hovorů zvaný telegrafon, který předvedl na pařížské mezinárodní výstavě roku 1900. Odborný tisk byl nadšen a o tři roky později začala tyto přístroje vyrábět firma The American telegraphone Company.

Zázračné technické novinky jsou za pár let beznadějně zastaralé

Nehodovka spornou záležitost snadno vyřídí (nahore)

Na ovládání v rukavicích jsou tlačítka záznamníku poněkud tížerná (vlevo)

V roce 1932 předvedla německá firma AEG ve spolupráci s I. G. Farben přístroj zaznamenávající zvuk na pásek potažený práskovitým železem a o málo později byla na tomto stroji s ohromným úspěchem reprodukována nahrávka Londýnského filharmonického orchestru. V roce 1962 představila nizozemská společnost Phillips kompaktní magnetofonovou kazetu, prakticky stejnou jako ty, které se používají dodnes. Roku 1978 pak firma Sony představila malý zázrak, první digitální magnetofon.

„Technika mě vždycky moc zajímala,“ poznamenal podporčík Ladislav Kovář z mělnického policejního ředitelství. „Tak jen pár poznámek k přiděleným přístrojům. Nejlepší záznam získáte se samotným diktafonem bez externího mikrofonu, ten už srozumitelnost zhoršuje. Zvlášť, když je připnut na šustící bluze uniformy nebo umělohmotné reflexní vestě. Samotný záznamník je lehounký, ovšem snaha o miniaturizaci vedla k tomu, že jsou příslušná tlačítka dost tížerná, v zimě a v rukavicích se ovládají špatně.“

V Brně na Invexu už byla vystavována policejní auta vybavená zvukovou videokamerou. To je myslím další krok dopředu, záznamová technika se vyvíjí strašlivě rychle. To, co dneska považujeme za zázračnou technickou novinku, je za rok za dva beznadějně zastaralé.“

HROMOBITÍ

Horký den vyvrcholil prudkou bouřkou. Nebe se zatáhlo, na obzoru se křížovaly blesky a mělnické stráně vracely hřmění v mnohonásobném dozvuku. To nymfa Echo, pochopitelně. Určitě by si ráda popovídala o mechanických, magnetických i digitálních záznamech, jenže zákaz je zákaz, stále ještě sama hovořit nesmí.

Řidič zatroubil na pozdrav. Echo odpověděla krátkou ozvěnou.

**Antonín JIROTKA
Foto Václav ŠEBEK**

